Van: [redacted] <[redacted]@bar-organisatie.nl>
Verzonden: 31-03-2022 16:27
Aan: [redacted] <[redacted]@bar-organisatie.nl>,
[redacted] <[redacted]@bar-organisatie.nl>,
[redacted] <[redacted]@bar-organisatie.nl>,
[redacted] <[redacted]@bar-organisatie.nl>
Onderwerp: 6 icoonsoorten + kaart

Dag allen,

Bijgaande de tekst met de 6 icoonsoorten + de basis voor de visiekaart.
Aan jullie het verzoek de dierenverhaaltjes tot je te nemen en mee te denken over ingrepen die we kunnen doen.
Deze ingrepen aan te geven op de kaart / dan wel even op te schrijven.
Ik dacht qua ingrepen aan:

- Beheeringrepen (groot oppervlak, effect)
- Inrichtingsingrepen project (wat loopt er qua projecten en wat kunnen we al meenemen)
- Inrichtingsingrepen lokaal (knelpunt oplossen)
- Inrichtingsingrepen groot (ambitie)
- Stimulansingrepen (bewoners meenemen en aanmoedigen / veel kleine ingrepen, groot effect)

Deze kunnen we dan met elkaar op de grote plot intekenen/optekenen volgende week

Bedankt alvast

[redacted]

1:500

HOOFDGROENSTRUCTUUR

- open gebieden
- grote groengebieden
- dijken
- groene buffer
- groenlobben
- uitbreiding groen
- uitbreiding bomenrijen
- in transitie

N

VISIE OP GROEN
HOOFDGROENSTRUCTUUR
RIDDERKERK 2019

De diersoorten van Ridderkerk

Egel

De Egel (Erinaceus europaeus) is een algemeen voorkomende soort in heel Europa. Maar met een afname van 50% in de afgelopen tien jaar, is het duidelijk dat de Egel het moeilijk heeft in Nederland. De soort is door de provincie Zuid-Holland opgenomen als icoonsoort (Provincie Zuid-Holland, 2021) en is opgenomen in de lijst icoonsoorten van Rotterdam.

De Egel leeft solitair in gevarieerde, kleinschalige landschappen met ondergroei zoals tuinen en randen van parken, bosplantsoenen en heestervakken. In steden voelt de egel zich al snel thuis zolang er voldoende beschutting is in de vorm van struweel en rommelhoekjes. Daarnaast moet er voldoende voedsel zijn.

Voedsel

Een Egel is een nachtactief dier, die overdag rust op verstopplekjes, zoals onder een dichte struik of een rommelhoekje in de tuin tussen de bladeren. Gemiddeld genomen reist een Egel 2 a 3 kilometer per nacht, waarbij het liefst een groenstructuur wordt gevolgd zoals bermen. In grotere groenpartijen zoals een park(je) wordt gefoerageerd op slakken, kevers, regenwormen, rupsen, eieren en soms bessen (geen melk!). De Egel houdt een vrij uitgebreide winterslaap van november tot april/mei, van waaruit hij af en toe wakker kan worden.

Levenscyclus

Egels zijn altijd alleen op stap en vormen geen vaste paartjes. Ze hebben min of meer een vast ‘leefgebied’ (mannetjes 20-40 ha, vrouwtjes 10-20 ha). Egels hebben geen ‘territorium’ dat ze verdedigen tegen soortgenoten. Als een plek fijn is komt een egel daar jaarlijks weer naar terug om te paren.

Veiligheid en verblijf

In de zomer slaapt de egel vaak op de kale grond onder dicht struikgewas, in holtes onder boomwortels, in composthopen of konijnenholen. Soms worden slaapnesten gebouwd van losse bladeren. Voor zijn jongen maakt de egel zijn nest op een goed verborgen plek zoals in een composthoop, takkenhoop of rommelhoop. Winterverblijfplaatsen worden meestal in de grond gemaakt tegen een schutting of gebouw aan of in een takkenhoop of composthoop.

Vijanden

De grootste vijand van de Egel is de mens: zo zijn er jaarlijks vele verkeersslachtoffers en is het winterklaar maken van tuinen ook geen feestje voor de Egel. Met dat laatste verdwijnen namelijk waardevolle rommelhoekjes waarin de Egel overwintert. De toename van afgesloten tuinen zorgen voor een extra barrière, net als hoge stoepranden (= verkeerslachtoffers). Door verstening is er steeds minder plek voor de Egel om zijn voedsel te vergaren. Deze problemen worden door veel andere diersoorten ook ervaren, met wat kleine ingrepen kan hier een groot verschil in worden gemaakt.

Biotoop:	~~Stedelijk biotoop & Grotere groenstructuur.~~Tuin en erf, buurtgroen, park
Inrichting:	Groene verbindingen, struweel en rommelhoekjes, natuurlijke oevers (of eendentrapjes bij damwand); faunapassage bij drukke wegen; verlagen stoepranden bij routes van Egels.
Beheer:	Gevarieerd groen, bladeren deels laten liggen;

Weidehommel

De Weidehommel (Bombus pratorum) is een kleine hommel, en daarmee een van de vele wilde bijensoorten die Nederland rijk is. De soort komt algemeen voor in graslanden, parken, bossen en tuinen – mits er genoeg voedsel te vinden is (nectar). De Weidehommel is door de provincie Zuid-Holland opgenomen als icoonsoort (Provincie Zuid-Holland, 2021). De Weidehommel is gekozen als ambassadeur van de wilde bij, waarvan bekend is dat veel soorten het moeilijk hebben in Nederland. Dit heeft te maken met een afname aan bloeiende kruiden en nestgelegenheden. Daarbij speelt ook nog de concurrentie met de honingbij – die in steeds grotere getale het nectar aanbod gebruiken.

Figuur 1. Weidehommel (foto: [redacted]

Voedsel

De Weidehommel heeft (net als alle bijen) bloeiende planten nodig als voedselbron: nectar is het voedsel voor de koningin, werksters en mannetjes. Daarnaast wordt ook stuifmeel verzameld, wat voornamelijk als voedsel voor de larven wordt gebruikt.

In hun zoektocht naar voedsel bestuift de Weidehommel planten. Dit doet hij zeer effectief. De hommel werkt bijvoorbeeld sneller dan een honingbij. Door de lange haren kan de hommel ook vrij goed tegen de kou waardoor hij al vroeg in het seizoen zijn werk kan doen.

Hommels maken vluchten van ongeveer 2 uur. Ze verzamelen hierbij ongeveer 60% van hun lichaamsgewicht aan stuifmeel. Het komt dan ook regelmatig voor dat je een

hommel uitgeput op de grond ziet liggen. Een klein beetje half opgeloste suiker kan helpen om de hommel weer op krachten te brengen.

De afstand die hommels afleggen tijdens het foerageren varieert enorm. Dit heeft te maken met het de hoeveelheid drachtplanten rond zijn nest maar ook aan de hoeveelheid energie die nectar geeft. Dit varieert per plant. Het is het meest ideaal als de vliegafstanden kort zijn en de hommel een ruim aanbod heeft aan drachtplanten dicht bij het nest. Maar ook komen vliegafstanden voor tot 2 kilometer van het nest.

Hommels zijn niet gebonden aan een bepaalde drachtplant, zoals sommige wilde bijen dat wel zijn. Wel is het belangrijk dat er gedurende het hele seizoen aanbod is van nectar. Net als bij andere insecten zijn enkel inheemse planten van waarde. Exoten of cultivars hebben nauwelijks een connectie met het lokale ecosysteem. In het voorjaar zijn wilgen, longkruid en bolgewassen favoriet. Terwijl in de loop van het seizoen de weidehommel veel wordt gezien op kruisbessen, braam, wilgenroosje en framboos.

Levenscyclus

Elke sociale bij volgt dezelfde cyclus, maar per soort zijn er wel verschillen in de timing. Voor de Weidehommel gaat dat als volgt: eind februari ontwaakt de koningin uit haar winterslaap en gaat zij op zoek naar een geschikte nestlocatie. De koningin bouwt een nest bestaande uit nestcellen waarin ze eitjes legt. Vanaf april komt hieruit de eerste generatie werksters voor, zij verzamelen stuifmeel en nectar. De koningin blijft vanaf dat moment in het nest en zorgt voor verdere uitbreiding van het nest door het leggen van eitjes. Hieruit komen vanaf juni de jonge koninginnen en mannetjes voort. Zodra de jongen koninginnen en de mannetjes het nest verlaten, heeft de kolonie haar werk gedaan en sterven de werksters en de koningin langzaam af. De jonge koninginnen gaan op pad en paren met een mannetje van een andere kolonie. Na de paring sterven de mannetjes. Eind augustus is de cyclus rond en gaan de jonge koninginnen in winterslaap, zij starten het volgende voorjaar hun eigen nest.

Figuur 2. Nest van de Weidehommel (foto: [redacted]

Veiligheid en verblijf

Anders dan zijn naam doet vermoeden is de weidehommel niet afhankelijk van grasland of weiden. Je vindt de soort ook in open parken, sportvelden, en tuinen en langs de bosrand. De weidehommel kan goed gedijen in de stedelijke omgeving. Dat komt mede omdat de weidehommel niet erg kieskeurig is als het gaat om nestplaatsen: een oud vogel- of muizennest, hoopjes gras, nestkastjes, onder stenen of in een kruidlaag. Een speciaal gemaakt hommelhotel is ook prima.

Belangrijkste voorwaarde is dat het nest voldoende veiligheid en beschutting biedt – een beetje rommelige tuin, grote bomen (met nesten), hagen en de wat ruigere bossages hebben wat dat betreft veel potentie.

Veel wilde bijen leven solitair, maar de Weidehommel is een van de soorten die in sociaal verband nestelt. Een nest (kolonie) bestaat uit 50 tot 200 exemplaren, bestaande uit een koningin, jonge koninginnen, werksters en mannetjes.

Vijanden

Net als bij andere wilde bijen, is de grootste bedreiging voor de Weidehommel het beperkte aanbod van bloeiende kruiden, struiken en bomen. Deze bron van voedsel (nectar en stuifmeel) staat onder druk. Zo hebben wilde bijen concurrentie door honingbijen, deze gehouden bijen gebruiken een steeds groter aandeel van het nectaraanbod. Ook de manier van groenbeheer heeft een grote impact: als er vaak wordt gemaaid (intensief beheer), kunnen mindere kruiden tot bloei komen.

Naast de beperking van het voedselaanbod kan er ook een beperking zijn van voldoende nest locaties. Als de stedelijke omgeving te “netjes” wordt ingericht en beheerd, levert dat minder potentie voor nest locaties.

Biotoop:	~~Stedelijk biotoop & Grotere groenstructuur~~Tuin & erf, buurtgroen, park, grote groenstructuur
Inrichting:	Soortenrijk grasland en/of berm met voldoende variatie in vegetatiestructuur en voldoende nectaraanbod. Bomen en struiken in tuinen, parken en groengebieden. Voor het nest zijn rommelige hoekjes in de tuin, een composthoop en struiken met wat ondergroei belangrijk. Bij soortkeuze streven naar inheems, zodat dit past bij het lokale ecosysteem.
Beheer:	Extensief beheer voor grasland en berm. Het liefst door middel van sinusmaaien (meandermaaien) of waar dat niet mogelijk is gefaseerd maaien.
Extra maatregelen:	Het verder uitbreiden van imkers (meer bijenkasten) ontmoedigen.

Zanglijster

De Zanglijster komt algemeen voor in tuinen, parken en bossen, waarbij de aanwezigheid van gevarieerd groen vooral van belang is. Dit aangezien de soort dit nodig heeft om (verdekt) voedsel te vergaren en te kunnen broeden. Dit leefgebied staat in Nederland onder druk: er is een afname te zien, vooral in stedelijk gebied. Dit komt doordat er bijvoorbeeld steeds meer tuinen betegeld worden en “netjes” worden ingericht en onderhouden. Om het belang van gevarieerd groen te benadrukken (voor de Zanglijster en vele andere soorten) is de soort opgenomen in de lijst icoonsoorten van Rotterdam. De Zanglijster is het makkelijkst te herkennen aan zijn kenmerkende zang: vaak worden tonen of korte riedeltjes drie maal luidkeels achter elkaar herhaald.

Figuur 3. Zanglijster (bron: birdphoto.nl)

Voedsel

De soort is een belangrijke schakel in het ecosysteem. Zo voorkomt de Zanglijster overlast door pissebedden- en slakken. De Zanglijster is namelijk gek op deze beestjes. Zo slaat hij slakkenhuisjes kapot op zijn “smidse” – bijvoorbeeld op een steen in de tuin. De zanglijster is vaak te zien rennend en springend op het gras, speurend naar regenwormen, slakken en insecten. Ook zoek hij voedsel in struiken. In de herfst eet de zanglijster de bessen van struiken als meidoorn of sleedoorn. Maar ook van de lijsterbes uiteraard.

Je komt de Zanglijster niet veel tegen in bossen op hoge zandgronden. Hier speelt de sterke afname van kalk door verzuring een rol. Op plekken met weinig kalk is ook weinig kalkrijk voedsel (slakken) te vinden.

Levenscyclus

Een Zanglijster kan tot 3 legsels per jaar hebben, in de periode eind maart tot juni. ~~NA~~ Na twee weken zijn de eieren (meestal tussen de 3 en 6 stuks) uitgebroed, waarna de jongen nog twee weken op het nest zitten. Zodra de jongen kunnen vliegen, worden ze nog twee weken gevoed door hun ouders.

Veiligheid en verblijf

De zanglijster maakt zijn nest goed verborgen in een struik of boom. Hij heeft een sterke voorkeur voor zo onopvallend mogelijke plekken zoals in dichte vochtige bossen, elzenhakhout, begraafplaatsen en tuinen. De binnenkant van het nest is een waar kunstwerkje. De zanglijster bekleedt haar nest met een laagje leem waarop een binnenbekleding uit houtmolm wordt aangebracht. Deze grondstoffen moeten dus in de omgeving gevonden kunnen worden. De zanglijster is in Nederland te vinden van februari tot en met september. Vanaf september trekt een groot deel van de vogels richting Frankrijk.

Vijanden

Een van de bedreigingen voor deze soort is het gebruik van pesticiden. Als deze gebruikt worden tegen bijvoorbeeld slakken, komt dit ook terecht bij de Zanglijster die deze soorten eet. Daarmee is het een neerwaartse spiraal: door het bestrijden van plagen met pesticiden, bestrijd men ook de natuurlijke vijand. Een dringend advies is dan ook om indien niet nodig, enkel natuurlijke bestrijdingsmiddelen te gebruiken. Een andere vijand die reeds benoemd is, is de afname aan gevarieerd groen.

Biotoop:	~~Stedelijk biotoop & Grotere groenstructuur~~Tuin & erf, buurtgroen, park, grote groenstructuur
Inrichting:	Een hoge boom om te zingen. Een gazon voor insecten. Dicht groen voor het nest. Platte stenen in de tuin. Rommelhoekjes waar slakken gedijen. Drinkschaal. Losse takken en bladeren om nest te kunnen bouwen.
Beheer:	Gefaseerd, extensief beheer van kruidenrijke vegetaties.

Extra maatregelen	Voorkomen van het gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen (zoals kopersulfaatkorrels tegen slakken). Promoten van natuurlijke bestrijding van bijv. slakken door egels en vogels.

Laatvlieger

De Laatvlieger (Eptesicus serotinus) is een van de grootste vleermuizen van Nederland. Veel mensen ervaren vleermuizen als bijzondere, soms zelfs als griezelige dieren. Dit komt ook voort uit onbekendheid. Zo weet men bijvoorbeeld niet dat vleermuizen goed voor ons zorgen door de grote hap die ze nemen uit de muggenpopulatie. Binnen de lijst van icoonsoorten is de Laatvlieger opgenomen mede als ambassadeur van alle vleermuizen, veel eigenschappen komen overeen met andere soorten. Zo maken alle vleermuizen gebruik van een ultrasoon geluid wat ze uitzenden en waarmee ze de omgeving “scannen”, net als een onderzeeboot. Ze zijn niet blind, maar om op insecten te kunnen jagen in de nacht is echolocatie een veel beter middel.

Figuur 4. De Laatvlieger (bron: https://natura2000.vlaanderen.be/soort/laatvlieger)

De Laatvlieger staat op de Rode lijst zoogdieren met de status kwetsbaar, en is opgenomen in de lijst icoonsoorten van Rotterdam. Het is een vleermuissoort die afhankelijk is van de combinatie van gebouwen (verblijft in spouwmuren en onder dakpannen) en grotere groenstructuren (bijvoorbeeld parken) waar de soort insecten eet.

In de afgelopen 10 jaar is de soort voornamelijk waargenomen in Slikkerveer, daarnaast ook enkele waarnemingen van passerende of jagende exemplaren in de Crezéepolder, het Oosterpark en het Reijerpark.

Voedsel

Laatvliegers eten voornamelijk insecten zoals muggen en nachtvlinders, die ze vooral vliegend vangen. Soms vangen ze ook prooien van bladeren of van de grond, bijvoorbeeld kevers. Er wordt vooral langs bosranden, heggen en lanen gejaagd, in halfopen tot open landschap. Hoe gevarieerder het groen hier is in structuur, hoe groter het insectenaanbod. Denk aan watergangen met veel waterplanten en graslanden met veel kruiden. Binnen een radius van 5 kilometer vanaf de

verblijfplaats bevinden zich meerdere foerageergebieden. Elke nacht (tijdens de actieve periode) worden meerdere gebieden bezocht, waarbij de soort maximaal 45 kilometer aflegt.

Om de foerageergebieden te bereiken, gebruiken vleermuizen zogenaamde vliegroutes. Een vliegroute bestaat uit groenblauwe structuren, bijvoorbeeld bomenrijen, beschutte watergangen, singels en kruidenrijke bermen en graslanden.

Levenscyclus

In het najaar vindt de balts plaats, waarbij mannetjes vanuit een baltsverblijf (een verblijfplaats speciaal voor dit doel) de vrouwtjes roept. Bij de paring vindt er niet direct bevruchting plaats, net als bij andere vleermuizen slaat het vrouwtje het zaad op. De vrouwtjes verzamelen zich begin april in kraamkolonies waarna ze in mei zwanger raken. Vleermuizen zijn trage voortplanters. De vrouwtjes krijgen meestal één jong per worp. De bevruchting vindt plaats op basis van de buitentemperatuur. Vanaf juni worden de eerste jongen geworpen. Binnen de kraamkolonie zorgen de vrouwen samen voor de jongen. Vanaf begin augustus vliegen de jongen uit.

Veiligheid en verblijf

Binnen de stedelijke omgeving wisselt een Laatvlieger vaak tussen meerdere verblijfplaatsen. De verschillende verblijfsplaatsen hebben vooral verschillende klimatologische omstandigheden. Voor alle verblijfplaatsen gelden wel enkele algemene criteria: de invliegopening dient op minstens 2 meter hoogte te zijn en de aanvliegroute dient vrij van obstakels te zijn (geen bomen en zonder verlichting).

Vijanden

Net als de Huismus en de Gierzwaluw, zijn vleermuizen afhankelijk van verblijfplaatsen in gebouwen – wat steeds meer onder druk staat door onder andere isolatie en sloop. De soort is gevoelig voor te veel licht. Verlies aan jachtgebied door intensivering van landbouw (bv ontwormingsmiddelen bij koeien zorgt voor minder insecten);

Natuurlijke vijanden van de Laatvlieger zijn vooral huisdieren (vooral katten) die een kolonie kunnen ‘leegvissen’ of een verzwakt dier kunnen pakken. Enkele vogelsoorten kunnen ook tot de natuurlijke vijanden worden gerekend.

Biotoop:	~~Stedelijk biotoop & Grotere groenstructuur~~Park, grote groenstructuur, buurtgroen

Inrichting:	Verblijfplaatsen in gebouwen, gevarieerd groen in soort als in hoogte, ~~niet te veel (openbare) verlichting~~beperken van lichthinder langs vliegroutes en rondom foerageergebieden; natuurvriendelijk (ver)bouwen.
Beheer:	Gefaseerd, extensief beheer van kruidenrijke vegetaties en watergangen.

Maatregelen:

- Voor sloop en renovatie uitgebreid onderzoek naar voorkomen van Laatvlieger;
- Natuurinclusief bouwen: zorg voor een breed palet aan vleermuiskasten, om de verschillende soorten en functies te faciliteren. Plaats de kasten op minstens 2, liefst 3 meter hoogte, met een vrije aanvliegroute (geen bomen vlak voor de opening). Zorg voor afwisseling in welke windrichting de kasten worden geplaatst, voor variatie in microklimaat (niet alleen op het zuiden).
- Verbinding van groenblauwe structuren (geen doodlopende aders);
- Zorg voor kleinschalige groenstroken die kunnen dienen als foerageerplek, dit kan ook in de vorm van groene daken. Gras en kruiden stroken die extensief worden beheerd zijn ideaal, hier komen veel meer soorten in voor en dat zorgt voor een groter voedselaanbod voor de vleermuis.
- Niet overmatig belichten van gebieden. Verlichting compenseren met groen zoals hogere bomen.

Snoek (hebben we nog een soort? Of algemeen)

De snoek is een in Nederland algemeen voorkomende soort. Hij kan gevonden worden in zowel stilstaand als licht stromend water. Hierbij heeft de snoek een voorkeeur voor heldere ondiepe tot matig diepe wateren, van zoet tot matig brak. De snoek is ~~E~~een toppredator ~~van wel 1.40 meter groot, dat is de Snoek~~die wel tot 1.40 meter groot kan worden. ~~Rotterdam heeft de Snoek ook opgenomen in de lijst icoonsoorten, aangezien het~~Het voorkomen van de soort geeft een indicatie ~~geeft~~ over de biodiversiteit onder water. Een predator als de Snoek houdt het ecosysteem onder water in balans en~~, het~~ zorgt voor voldoende variatie in soorten.

Figuur 5. Een volwassen Snoek, herkenbaar aan onder andere de gestipte markering op zijn lijf (bron:)

Voedsel

Vanuit onderwaterbosjes loert de Snoek op zijn prooien: vissen, maar ook een eend of rat kunnen ten prooi vallen. Ook soortgenoten belanden op het menu. Jongen eten alles wat ze tussen de onderwaterbeplanting aantreffen: macrofauna en zoöplankton. Snoeken zijn over het algemeen plaatsgetrouw. Vanuit de standplaats fourageert de snoek in een straal van ongeveer 100 meter.

Levenscyclus

De snoek kent een aantal duidelijke levensfases waarbij er ook verschillende eisen worden gesteld aan de leefomgeving.

Vanaf januari trekken snoeken naar relatief warme ondiepe waterzones met emerse (net boven water uitstekende) waterplanten, om te paaien. Als er geen geschikte paaiplaatsen in zijn direct omgeving zijn kan de snoek enkele tot tientallen kilometers afleggen om een paaiplek te vinden. Snoeken keren altijd terug ~~op hun~~naar hun vaste paaiplaats.

De vroege paaitijd ~~begint de Snoek al met het paaien, wat erg vroeg is voor een vis. Maar dat~~ heeft een direct voordeel: de kleine snoekjes kunnen al vrij snel de jonkies van andere soorten verorberen. ~~Snoeken keren altijd terug op hun vaste paaiplaats.~~ De paai duurt enkele weken, waarbij het vrouwtje verschillende malen eitjes afzet, tot wel 20.000 eieren per kg lichaamsgewicht. De eitjes worden afgezet op waterplanten of ondergelopen gras. Na twee weken komen de snoeklarfjes uit de eitjes. In eerste instantie blijven de larven vrj rondzwemmen tussen de waterplanten aan de oeverrand. In de laatse fase van het larvale staduim trekken de snoekjes naar dieper begroeid water. Kleinere snoeken blijven het hele jaar tussen de aan de rand van begroeie oeverzones foerageren. Grotere minder kwetsbare snoeken zie je vaker in open water. ~~De jongen groeien snel en worden tijdens het eerste jaar tussen de tien en dertig centimeter lang. Binnen drie jaar is een jong volwassen.~~ Snoeken worden 5 tot 15 jaar oud. Mannetjes meestal 5 tot 6 jaar en vrouwtjes 12 tot 13 jaar.

Veiligheid en verblijf

De soort heeft schoon, helder water nodig, omdat de Snoek zichtjagers zijn. Om te schuilen voor vijanden zijn voldoende waterplanten van groot belang, vooral voor de jongen. Daarnaast een paaiplek met ondiep water. Uit onderzoek is gebleken dat vooral ondergelopen rietzones en graslanden. ~~, bijvoorbeeld ondergelopen weilandjes.~~ Dit laatste komt steeds minder voor doordat het waterpeil heel strak geregeld is. Je kan dit oplossen door het aanleggen van paaiplaatsen.~~,~~ D~~d~~aar zul je dan ook volwassen s~~S~~noeken op het goede moment in uit moeten zetten zodat ze de plek gaan leren kennen en gebruiken. Deze plek bevat het liefst gras, aangezien de eitjes zich daar goed aan hechten. Ook de verbinding met het open water is van belang, zodat de Snoek na het paaien weer terug kunnen keren naar zijn gebruikelijke habitat, evenals de jongen zodra ze groot genoeg zijn. ~~Deze verbinding kan gerealiseerd worden door bijvoorbeeld een vistrap.~~

Er is geen minimum oppervlak bekent voor een populatie. Een snoek kan zich meerdere generaties handhaven in een vrij klein water in de orde van grootte van enkele hectares.

Vijanden

Snoeken worden gegeten door vogels zoals aalscholvers, futen, reigers, zaagbekken, visarenden en ijsvogels. Verder wordt de Snoek ook bevist door de mens. Hierbij is het van belang dat vooral de grotere exemplaren (groter dan 65 cm) niet weggevangen worden – deze Snoeken zijn een belangrijke schakel in het in toom houden van de populatie witvissen zoals karpers, brasems en blankvoorns.

Biotoop:	~~Water & Grotere groenstructuur~~Grote groenstructuur
Inrichting:	Aanleg van snoekpaaiplaatsen; Natuurlijke oevers, natuurlijk waterpeil (of zomer en winterpeil?); Waterlichamen van enkele hectaren al dan niet met elkaar verbonden; Emerse watervegetatie; Variatie in waterdiepten;
Beheer:	Gefaseerd beheer van watergangen (schonen en baggeren), zodat er voldoende waterplanten overblijven als schuilplek.

Glassnijder <klaar>

De Glassnijder (Brachytron pratense) is een libel met een mozaïekpatroon op het achterlijf, waarbij de mannetjes voornamelijk blauw met zwart gekleurd zijn en de vrouwtjes geel met zwart. Als kenmerkende soort van het laagveenlandschap is het opgenomen als icoonsoort van de provincie Zuid-Holland. Het is een algemeen voorkomende soort in Nederland, in internationaal opzicht zijn grote populaties in de Nederlandse laagveengebieden waardevol.

Figuur 6. Glassnijder, vrouwtje, in de Weerribben (Foto: [redacted]

Voedsel

De larven van de libel (nymfen) eten alles wat ze in het water tegenkomen, tot aan kleine visjes. De volwassen Glassnijder (imago) is een geduchte rover, op het menu staan onder andere muggen, vliegen, bijen en vlinders.

Levenscyclus

Een libel leeft het grootste deel van zijn leven onder water als larve, voor de Glassnijder is dat 2 a 3 jaar. In die periode eet de larve allerlei kleine waterbeestjes en zit verstopt in de bodem of tussen waterplanten. ~~Dat geeft meteen het belang van gefaseerd beheer aan: daarmee voorkom je dat een lokale populatie in één keer zijn habitat verliest.~~ Van april tot en met juli is Glassnijder vliegend te bewonderen, waarbij na de paring de eitjes op allerlei verschillende planten wordt afgezet.

Veiligheid en verblijf

De ~~g~~Glassnijder leeft in en om vegetatierijke wateren, zoals vijvers, plassen, poelen, sloten en kanalen. De glassnijder geeft de voorkeur aan hoge en gevarieerde oever- en watervegetatie en watergangen van minder dan 10 meter breed. De soort wordt het meest gevonden op plaatsen waar ook bos in de omgeving aanwezig is. De soort is daarmee een ambassadeur van ~~ecologisch beheerd water, waar veel andere soorten flora en fauna ook hun plek~~een geavrieerde groene omgeving. ~~hebben~~. De waterwegen functioneren niet alleen als leefgebied, ook als verbindingsweg naar andere groengebieden. Dit is van belang omdat hiermee de Glassnijder (en andere libellen) nieuwe leefgebieden kan opzoeken en er uitwisseling van genetisch materiaal kan plaatsvinden. Daarom is het belangrijk om~~, zo veel als mogelijk,~~ verbonden water zo veel mogelijk natuurvriendelijk in te richten en te beheren. ~~Dit geldt voor het water zelf, maar ook zeker de oevers.~~

Vijanden

De Glassnijder heeft aardig wat vijanden: vogels, vissen, kikkers, salamanders, hagedissen, (spits)muizen en wespen. Zelfs mieren, spinnen en andere libellen kunnen tot consumptie van deze libel overgaan~~… .~~Naast deze diersoorten is droogte een gevaar voor de larven. Het versneld afvoeren van water en te grote peilfluctuaties kunnen zorgen voor een vermindering aan waterplanten, waardoor het leefgebied van de glassnjider wordt aangetast.

Biotoop:	~~Water~~Grote groenstructuur, buurtgroen, park, tuin&erf
Inrichting:	Schoon water en voldoende waterpeil (ook in de winter); Natuurvriendelijke oevers met voldoende ruimte voor vegetatie; ~~Poelen~~ Waterelementen als poelen en vijvers (in de grotere groenstructuren, parken en tuinen~~ur~~); Variatie aan groen, van waterrijk tot bosrijk; Weelderige tuinen; Voorkom overstort van riolering (hoeft niet genoemd? Noodzaak voor schoon water staat er al);

Beheer:	Extensief beheer, gefaseerd maaien (ook in de winter); Laat delen van de vegetatie staan bij het maaien en schonen; Afvoeren van maaisel;

Kleine watersalamander <nog afmaken>

De Kleine watersalamander (Lissotriton vulgaris) is een vrij kleine salamander van ongeveer 6 tot 10 cm groot, inclusief staart. Kleine watersalamanders zijn in de voortplantingsperiode (maart tot juni) in het water te vinden. Buiten de voortplantingsperiode verblijven ze op het land en zijn uitsluitend ’s nachts actief. Het menu is vrij breed: van wormen, slakken en insecten (op het land) tot aan watervlooien en kleine kreeftachtigen (in het water).

In de voortplantingstijd zijn de mannetjes duidelijk herkenbaar aan hun gegolfde staartkam (zie foto). De soort trekt in het vroege voorjaar naar het water, waar de balts plaats vindt. Na de bevruchting zetten de vrouwtjes de eitjes af op waterplanten in ondiep water. Deze waterpartij dient niet al te groot of beschaduwd zijn.

Figuur 7. De Kleine watersalamander (foto: [redacted]

De Kleine watersalamander is een van de algemeenst voorkomende amfibieën, maar de soort wordt slechts sporadisch waargenomen in Ridderkerk. De soort leeft zowel in sloten, vijvers als tuinvijvers. Een belangrijke voorwaarde voor de Kleine watersalamander is een goede waterkwaliteit en extensief beheer: de soort kan niet goed tegen baggeren. Gevaren zijn: hoge stoepranden en trottoirkolken.

Biotoop:	Water; Grotere groenstructuur;
Inrichting:	Watergangen met natuurlijke oevers en een natuurlijk waterpeil; Ondiep water (voortplanting);
Beheer:	Gefaseerd beheer van watergangen (schonen en baggeren); Gefaseerd beheer van land in directe nabijheid van geschikte wateren;

Toelichting grondslagen

In dit document kunt u secties vinden die onleesbaar zijn gemaakt. Deze informatie is achterwege gelaten op basis van de Wet open overheid (Woo). De letter die hierbij is vermeld correspondeert met de bijbehorende grondslag in onderstaand overzicht.

J Art. 5.1 lid 2 sub e

Het belang van de openbaarmaking van deze informatie weegt niet op tegen het belang van de eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer van betrokkenen